

การจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร

สุนันทา คัมภีระ¹

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง ปทุมธานี 12120

สุนันทา คัมภีระ. (2565). การจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 5(4), 2565 : 21 - 28

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร โดยศึกษานโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบกับการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการในต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดระเบียบทางเท้า เพื่อให้ผู้พิการสามารถใช้ทางเท้าสำหรับการเดินทางได้อย่างคนปกติ

จากการศึกษาพบว่า การจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ไม่มีมาตรการทางนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และกฎหมายใด ที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดให้มีการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการ จากข้อเท็จจริงของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว จึงได้เสนอแนะแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางนโยบายเพื่อให้หน่วยงานกรุงเทพมหานครได้กำหนดรูปแบบ คุณลักษณะ และแนวทางการจัดระเบียบทางเท้าให้เป็นไปเพื่อความสะดวก ปลอดภัย แก่ผู้ใช้งานเท้าสาธารณะ โดยเป็นไปตามรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ตามหลักการ “การเข้าถึงโดยสะดวกถ้วนหน้า” ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้งานเท้าทุกคน และประโยชน์เกื้อกูลต่อเนื่องถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงามของกรุงเทพมหานคร อันเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย

คำสำคัญ : กรุงเทพมหานคร, ทางเท้า, คนพิการ

Organization of Sidewalks for People with Disabilities in Bangkok province

Sunantha Kampeera¹

¹Faculty of Law, Thammasat University

Khlong Nueng sub-district, Khlong Luang district, Pathum Thani province 12120

Sunantha Kampeera. (2022). Organization of Sidewalk for People with Disabilities in Bangkok Province. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 5(4), 2022 : 21 – 28

Abstract

The purpose of this thesis is to study legal measures that would promote and support the organizing of pathways for the disabled in Bangkok Metropolitan area. The study examines the policies, rules, regulations and legal measures related to the organization of footpaths for the disabled in Bangkok, compares them with those of other countries, and finally recommends guidelines for footpaths improvement for the disabled to travel conveniently.

The study found that there is neither policy, rule, regulation, provision nor legal mandate to organize pathways for the disabled in Bangkok Metropolitan area. From the study of the problems and obstacles mentioned above, this thesis presents guidelines for improving policy and legal measures for the Bangkok Metropolitan Administrative to define format, characteristics and framework of the convenience and safety for the public footpath traffic. This is in line with the model of a public environment that everyone can access and get benefit from public pathways which conform with the principle of 'convenient access for all'. Thus, all footpath users can take advantage continuously with regards to the orderliness and beauty of Bangkok as the capital city of Thailand.

Keyword : Bangkok, Footpath, Disabled

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทย จะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มตัว ในปี 2568 โดยมีผู้สูงอายุประมาณ 14 ล้านคน และมีผู้พิการ ประมาณ 1,800,499 (รายงานข้อมูลคนพิการ ณ วันที่ 1 เดือน กันยายน พ.ศ. 2560) โดยจำนวนผู้สูงอายุและผู้พิการเหล่านี้ ล้วนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และการเพิ่มขึ้นทุกปีของ ประชากรผู้ที่มีข้อจำกัดในด้านร่างกาย ที่เป็นอุปสรรคสำหรับการดำรงชีวิตอันเป็นปกติสุข ดังนั้นแล้ว เพื่อลดปัญหาสำหรับการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรเหล่านี้ คือการได้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยเฉพาะสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หนึ่งในนั้นก็คือ “การเดินทาง” ที่อาจมีหลาย รูปแบบที่เป็นทางเลือก เช่น ทางเท้า ทางล้อ ทางราง หรือทางเรือ ฯลฯ ล้วนแต่มีความจำเป็นทั้งสิ้น แต่ที่เป็นพื้นฐานและมีความสำคัญในเบื้องต้น นั่นคือ “ทางเท้า” เพราะทางเท้าเป็น จุดเริ่มต้นของการที่จะไปสู่การเดินทางในรูปแบบอื่น เช่น การเดินทางไปท่าเรือก็ต้องเดินทางผ่านทางเท้า ดังนั้น เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวก ให้คนพิการเหล่านี้ได้เข้าถึง บริการสาธารณะอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ได้น้อยลง โดยดำเนินการส่งเสริมเสริมและสนับสนุนให้มี สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ผู้พิการ สามารถเข้าถึงและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

กรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวง และนครที่มีประชากร มากที่สุดของประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ ตั้งอยู่บนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ เจ้าพระยา มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน และแบ่งเมืองออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายพระนคร และฝ่ายธนบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.737 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 3,625 คนต่อ ตารางกิโลเมตร แบ่งพื้นที่การบริหารเป็น 6 กลุ่มเขต และพื้นที่ การปกครองเป็น 50 เขต มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อ พัฒนากทม.มหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของไทย โดยเป้าหมาย หนึ่งของการพัฒนากรุงเทพมหานครคือการจัดให้มี สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ประชาชน ทุกคนได้เข้าถึงและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันกลับ พบว่ากรุงเทพมหานครยังคงประสบกับปัญหาการพัฒนา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับการจราจร และโครงข่ายการเดินทางในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ไม่สามารถสร้างความสะดวกให้แก่ประชาชนคนปกติ และเอื้อต่อคน พิการได้ โดยเฉพาะสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเบื้องต้นในเรื่อง

ทางเท้า ซึ่งมีขนาดทางเล็ก แคบ สภาพพื้นผิวทางเท้า ไม่เรียบ สม่่าเสมอ มีสิ่งกีดขวางตั้งบนทางเท้าจำนวนมากและหลากหลาย ประเภท ได้แก่ ต้นไม้ แผงค้ำ หาบเร่แผงลอย รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ตู้โทรศัพท์ ตู้สัญญาณสื่อสาร ท่อประปา เสื่อไฟฟ้า ตู้ ไปรษณีย์ ป้อมตำรวจ เครื่องกั้นรถจักรยานยนต์ ตู้น้ำดื่ม ฯลฯ ซึ่งทำให้ประชาชนผู้ใช้บริการทางเท้า ไม่ได้รับความสะดวก ปลอดภัย และสมประโยชน์ต่อการใช้งานเท้า

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของ ประเทศไทยในการกำหนดรูปแบบทางเท้าสาธารณะสำหรับผู้ พิการ
2. เพื่อศึกษาแนวนโยบายและมาตรการทางกฎหมาย ในต่างประเทศที่มีการส่งเสริมและบังคับใช้รูปแบบทางเท้า สาธารณะสำหรับผู้พิการ
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้แนวนโยบาย และมาตรการทางกฎหมายในการจัดระเบียบ และกำหนด รูปแบบทางเท้าสาธารณะเพื่อคนพิการ ให้ครอบคลุมพื้นที่ ความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริม การกำหนดรูปแบบทางเท้าสาธารณะสำหรับผู้พิการให้เป็น รูปแบบเดียวกันทุกเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาค้นคว้าจากองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทางเท้า สาธารณะ และผู้พิการ ในด้านนโยบายและมาตรการทาง กฎหมาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านทางข้อมูล เอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ ทั่วบทความกฎหมาย หนังสือ บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ นำเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในแนวนโยบายและ มาตรการทางกฎหมาย งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้น ศึกษา นโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และมาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบทางเท้าสาธารณะในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และบทบัญญัติในกฎหมายอื่นที่ไม่ได้ กำหนดการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการไว้โดยตรง แต่ สามารถนำมาเกื้อกูลเพื่อปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัด ระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการให้ใช้งานได้จริง รวมถึง แนวนโยบายรัฐ และมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่ ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดระเบียบทางเท้าสาธารณะ

สำหรับ ผู้พิการไว้โดยสามารถนำแนวทางรูปแบบที่เหมาะสมมากำหนดเป็นนโยบายและมาตรการทางด้านกฎหมาย เพื่อบังคับใช้ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือกำหนดเป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

4. สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาทางนโยบาย ในแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศอย่างเช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 รัฐบาลมีความตระหนักที่จะส่งเสริมและจัดหาและออกแบบพัฒนา และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะของภาครัฐให้สามารถอำนวยความสะดวกและรองรับผู้ใช้บริการทุกกลุ่มได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) แต่แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ของภาครัฐในปัจจุบันมุ่งเน้นและให้ความสำคัญเฉพาะกับการพัฒนาทางข้าม ทางเท้า และทางจักรยาน ในพื้นที่ที่สามารถเชื่อมต่อการเดินทางกับระบบขนส่งสาธารณะเท่านั้น ไม่รวมถึงทางเท้าในถนนสาธารณะทุกพื้นที่ และในส่วนของนโยบายของกรุงเทพมหานครตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556 – 2575) ประกอบกับแผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2563 มีแนวนโยบายและมีโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะตามแนวทางของรัฐบาล ทำให้การพัฒนาหรือการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการพื้นที่กรุงเทพมหานครจึงยังคงเป็นปัญหาอย่างเช่นในปัจจุบัน

2. ปัญหาด้านมาตรการทางกฎหมาย เนื่องจากเรื่องการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการไม่มีกฎหมายใดเป็นการเฉพาะ จึงทำให้การจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการหรือทางเท้าสำหรับคนทุกกลุ่มต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในกฎหมายหลายฉบับ อาทิเช่น พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2562, พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ในประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขออนุญาตติดตั้งป้ายเพื่อ

ควบคุมสัญญาณไฟจราจรในที่สาธารณะพ.ศ. 2547 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขออนุญาตติดตั้งตู้โทรศัพท์ในที่สาธารณะ พ.ศ. 2546 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และ เงื่อนไขการทางเท้าสาธารณะ พ.ศ. 2547 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ พ.ศ. 2545, พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เป็นต้น

3. จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศจากแนวทางต่าง ๆ พบว่า

3.1 กฎหมายระหว่างประเทศ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES : CRPD) กำหนดให้รัฐต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามพันธสัญญา ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยเฉพาะสิทธิที่คนพิการที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และความช่วยเหลือจากรัฐ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงต้องมีหน้าที่ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เช่น ทางเท้าสาธารณะที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ชั้นพื้นฐานให้มีความเหมาะสม ปลอดภัย โดยผู้พิการได้เข้าถึงและได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปในสังคม

3.2 กฎหมายต่างประเทศ

3.2.1 กฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

พระราชบัญญัติการจราจรทางบก Road Traffic Act เป็นกฎหมายแม่บทสำคัญที่บังคับใช้กับผู้สัญจรบนท้องถนน ยานพาหนะต่าง ๆ รวมไปถึงคนเดินเท้า เป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างเข้มงวด ให้ความสำคัญกับคนเดินเท้าเป็นพิเศษ โดยกฎหมายเอาผิดกับผู้ขับที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เช่น ชัดขวางการข้ามถนนของคนเดินเท้า ชัดขวางการสัญจรของเด็กเล็ก ชัดขวางการข้ามถนนของคนเดินเท้า ไม่รักษาระยะห่างจากคนเดินเท้าในระยะที่ปลอดภัยไม่ชะลอรถ ในถนนคนเดิน จะมีโทษหักคะแนน 2 แต้ม และปรับ 5,000-9,000 เยน

3.2.1.1 นโยบายในด้านกฎหมายในการแก้ไขการจัดระเบียบทางเท้าที่ปรากฏ คือ มีการรวมกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ 2 ฉบับ ได้แก่กฎหมาย Heartful Building Act ปี ค.ศ. 1994 ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ในอาคาร สถานที่ต่างๆ และ

กฎหมาย Transportation Barrier-free Act ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุในระบบขนส่งรวมกันเป็นกฎหมาย Barrier-Free Act ปี ค.ศ. 2006 สะท้อนถึงความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม

3.2.1.2 นโยบายของการส่งเสริม โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่น ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ กฎหมาย Barrier-Free Act ปี ค.ศ. 2006 ให้ความสำคัญกับรัฐบาลท้องถิ่นในการริเริ่มจัดทำแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยกำหนดเป็นเขตพื้นที่พัฒนาเร่งด่วน (Priority Development Area) ที่จะต้องได้รับการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ และเส้นทางในพื้นที่ที่คนพิการและผู้สูงอายุใช้งานเป็นจำนวนมาก โดยรัฐบาลกลางจำกัดบทบาทเป็นผู้กำหนดนโยบายระดับชาติ ให้การสนับสนุนงบประมาณ ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคต่าง ๆ จึงทำให้หน่วยงานท้องถิ่นมีแนวปฏิบัติเรื่องการจัดระเบียบทางเท้าได้ดังต่อไปนี้ เช่น กำหนดขนาดของทางเท้าไว้อย่างเจนโดยทางเท้าต้องมีความกว้างประสิทธิภาพมากกว่า 2 เมตร จัดแบ่งพื้นที่ให้มี ความเหมาะสมกับทุกกลุ่มคนที่ใช้งานในทางเท้า ลดขนาดพื้นที่ถนนเพิ่มขนาดทางเท้า ทางเท้ากว้าง 3 เมตรจึง จะแบ่งที่ 0.67 เมตร เป็นพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ ทางเท้าต้องเชื่อมต่อกับอาคารจัดทำทางเท้าชั่วคราวในพื้นที่ก่อสร้าง ท่อและทางระบายน้ำใช้ช่องแคบเพียง 15 มิลลิเมตรช่วยให้ล้อเก้าอี้เข็นหรือจักรยานผ่านได้สะดวกไม่ติดในร่อง หรือย้ายเสาไฟฟ้าไม่ให้ขวางทางเท้าโดยย้ายเข้าไปในที่เอกชน อุปกรณ์กันรถจักรยานยนต์วิ่งบนทางเท้าไม่เป็นอุปสรรคต่อผู้พิการ ที่ใช้รถเข็น และมีการติดตั้งพื้นผิวต่างสัมผัสเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

3.2.2 กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายด้านคนพิการ คือ กฎหมายคนพิการอเมริกัน ค.ศ. 1990 (The Americans with disability Act 1990 : ADA) ถือเป็นกฎหมายสิทธิภาคพลเมืองที่ดีฉบับหนึ่งที่เคยมีมาของชาติอเมริกา กฎหมายดังกล่าวได้ลงนามโดยประธานาธิบดี Gorge Bush ในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 กฎหมายฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดปัญหาการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ต่อคนพิการ และต้องการให้คนพิการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมกระแสหลักของวิถีชีวิตของคนอเมริกัน ดังนั้นจึงเสมือนเป็น

กฎหมายสิทธิ พลเมือง ค.ศ. 1964 (Civil right law) ฉบับหนึ่ง ที่ปกป้องประชาชนจากการเลือกปฏิบัติเนื่องจากชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ และศาสนา ADA เป็นพันธสัญญาที่จะทำให้คนพิการมีโอกาสเท่าเทียมใน 4 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

- 1) สิทธิการถูกจ้างงาน
- 2) สิทธิการเดินทางคมนาคมและบริการสาธารณะ
- 3) สิทธิในการเข้าถึงที่พักอาศัยและสินค้า
- 4) สิทธิในการติดต่อทางโทรคมนาคม หรือซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นกฎหมาย พิทักษ์สิทธิในความเท่าเทียมของคนพิการ กล่าวโดยสรุปแล้ว ADA เป็นกฎหมายที่ วิวัฒนาการมาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ คือ กฎหมายสิทธิพลเมือง ปีค.ศ. 1964 (Civil right law) 13 และ กฎหมายการฟื้นฟูสมรรถภาพ ค.ศ. 1973 (The Rehabilitation Act 1973) แต่ปรับปรุงให้มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์และโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการ โดยส่งเสริมและจัดหาลayoutแบบพัฒนา และปรับปรุง ให้สามารถอำนวยความสะดวกและรองรับ ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มคน ได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ในส่วนของรัฐบาล และกรุงเทพมหานครยังไม่มีการทางดำเนินนโยบายและมาตรการทางด้านกฎหมายอย่างชัดเจน ในการแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการ

5. อภิปรายผล

ทางเท้า คือทางที่อยู่ด้านข้างถนนที่มีไว้สำหรับให้คนเดิน ดังนั้น ทางเท้าจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับคนเดินเท้า ซึ่งทางเท้าที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ทางทุกกลุ่มคนอย่างเท่าเทียมกัน ควรมีคุณลักษณะเบื้องต้น ได้แก่ 1) ขนาดของทางเดินที่เหมาะสมซึ่งสัมพันธ์กับขนาดอาคารคนใช้ และกิจกรรมการใช้ประโยชน์ 2) คุณภาพของผิวทาง ความเรียบเนียน เงางาม และแข็งแรง 3) ประสิทธิภาพการระบายน้ำฝน โดยน้ำไม่ท่วมขังผิวทางและทางเท้า 4) การออกแบบให้ทุกคนใช้ได้ ความสมบูรณ์ของการออกแบบ ผิวทางเชื่อมประสาน เป็นเนื้อเดียวกัน เน้นทางลาดและระบบกันลื่น 5) เป็นโครงข่ายทางเดินที่สามารถเชื่อมต่อกับถนนหรือสามารถเชื่อมไปยังสถานีหรือโหมดการเดินทางอื่น ๆ ได้ง่ายและสะดวก มีความปลอดภัย ด้วยการสร้างทางลาด

โค้งเพื่อปกป้องอุบัติเหตุจากยานอื่น 6) เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ดึงดูดใจให้คนมาใช้ ด้วยความงดงามและความสมดุลของสภาพแวดล้อมและระบบเศรษฐกิจสองข้างทาง 7) ใช้ได้ตลอดทุกช่วงเวลาอย่างปลอดภัยและสะดวก 8) มีป้ายบอกทิศทางที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ระบุตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเดินถึงหรือเข้าถึงด้วยรถขนส่งสาธารณะจากที่ตั้งของป้ายไปยังที่หมาย

ปัจจุบัน ปัญหาการใช้ประโยชน์จากทางเท้าเพื่อใช้เป็นทางเดินนั้นไม่ได้สัมพันธ์ของผู้ใช้ทางอย่างแท้จริง เพราะทางเท้าได้เปลี่ยนลักษณะจากการใช้เพื่อเป็นทางเดินมาเป็นที่ตั้งของส่วนประกอบอื่นเข้ามาในทางเท้า ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคมากมาย ที่ผู้ใช้ทางเท้าไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาอุปสรรคบนทางเท้า ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในเรื่องของทางเท้าในพื้นที่ 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร พบว่า ทางเท้ามีขนาดทางไม่เท่ากันทุกพื้นที่ บางพื้นที่มีขนาดเล็กแคบ บางพื้นที่กว้าง พื้นผิวทางไม่เรียบสม่ำเสมอและมีหลากหลายแบบ มีสิ่งกีดขวางจากสาธารณูปโภค เช่น เช่น ป้ายโฆษณา ป้ายประชาสัมพันธ์ ศาลาที่พักผู้โดยสาร ป้อมตำรวจ ต้นไม้ แผงคำ รถยนต์ และรถจักรยานยนต์จอดบนทางเท้า อุปกรณ์ช่วยป้องกันรถจักรยานยนต์วิ่งบนทางเท้า (s-guard) จากปัญหาสิ่งต่าง ๆ ที่ติดตั้งอยู่บนทางเท้าล้วนเป็นอุปสรรคต่อผู้ใช้ทางเท้าที่มีร่างกายปกติ หรือผู้ที่มีข้อจำกัดในร่างกายที่ต้องใช้อุปกรณ์เสริมเพื่อช่วยในการเดินทาง เช่น ผู้พิการทางด้านสายตา หรือผู้พิการที่ต้องนั่งรถเข็น เป็นต้น โดยปัญหาทางเท้าในกลุ่มกรุงเทพมหานครที่พบเกิดจากปัญหาโครงสร้างของทางเท้า และการจัดการส่วนประกอบอื่น ๆ บนทางเท้า

ปัญหาทางเท้าในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีขนาดทางเล็ก แคบ สภาพพื้นผิวทางเท้าไม่เรียบสม่ำเสมอ มีสิ่งกีดขวางบนทางเท้าจำนวนมากและหลากหลาย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางโดยใช้ทางเท้าของผู้พิการและกลุ่มคนทั่วไป และจากการศึกษาพบว่า ในปัญหาดังกล่าวนี้นโยบายภาครัฐไม่มีมาตรการทางด้านนโยบายในการแก้ไขปัญหา โดยไม่ได้มีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการไว้ในแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศและแผนพัฒนากรุงเทพมหานครแต่อย่างใด และส่วนมาตรการทางด้านกฎหมายในการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการที่เข้าไปเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายหลายฉบับ ตั้งแต่ฉบับ ไม่มีมาตร

ในการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการเป็นการเฉพาะอย่างชัดเจน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาทางเท้า ให้มีความเหมาะสมกับทุกกลุ่มคน คุณภาพของผิวทางที่ดี มีประสิทธิภาพการระบายน้ำฝน ผิวทางเชื่อมประสาน เป็นโครงข่ายทางเดินที่สามารถเชื่อมต่อกับการเดินทางอื่น ๆ ได้ง่ายและมีความสวยงามและความสมดุลของสภาพแวดล้อม ใช้งานได้ตลอดทุกช่วงเวลาอย่างปลอดภัย มีป้ายบอกทิศทางที่ชัดเจน หน่วยงานภาครัฐจึงต้องมีมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำหรับผู้พิการในด้านนโยบายและมาตรการทางกฎหมาย

6. ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาอุปสรรคทางเท้าในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เกิดขึ้น กรุงเทพมหานครได้นำมาตรการทางด้านการบริหารและมาตรการทางด้านกฎหมายมาเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางเท้าหรือจัดระเบียบทางเท้าได้ แต่อย่างไรก็ดี หากการใช้มาตรการดังกล่าวแล้วไม่บรรลุผลได้ ควรมีการปรับปรุงมาตรการทางด้านการบริหาร และการใช้มาตรการกฎหมายที่เป็นการเฉพาะในการดำเนินการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการ

6.2.1 มาตรการในทางบริหาร

จากการศึกษา นโยบายของกรุงเทพมหานครในเรื่องของทางเท้าสาธารณะสำหรับผู้พิการในแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร หรือแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานคร (แผนประจำปี) ไม่ปรากฏว่ามีโครงการเกี่ยวกับการจัดระเบียบทางเท้าแต่อย่างใด มีเพียงโครงการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องทางเท้า เช่น โครงการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน และโครงการติดตั้งดวงคอมพร้อมอุปกรณ์เสียงประกอบทางข้ามสำหรับผู้พิการ ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่จัดขึ้นทำเพียงบางส่วนของพื้นที่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น และเป็นโครงการที่ไม่ต่อเนื่องจนครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้มาตรการทางบริหารเข้าไปมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาเรื่องทางเท้าสำหรับผู้พิการได้นั้น กรุงเทพมหานครสามารถนำแนวทางการปฏิบัติเรื่องทางเท้าของประเทศญี่ปุ่นเข้ามากำหนดในแผนงาน หรือแผนปฏิบัติการ ของกรุงเทพมหานคร โดยจัดทำเป็นแผนงานโครงการระยะสั้น และแผนงานโครงการระยะยาว

แผนงานโครงการระยะสั้น

1. จัดทำแผนการจัดระเบียบต้นไม้บนทางเท้า เช่น จัดซื้อต้นไม้ให้เหมาะสมกับสภาพทางเท้า ล้อมต้นไม้ให้อยู่ในทิศทางเดียวกันบนทางเท้า ตัดแต่งต้นไม้อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

2. จัดทำแผนการจัดระเบียบหาบเร่ แผงลอย ให้ไม่กระทบกับผู้ใช้ทางเท้า

3. จัดทำแผนตรวจสภาพพื้นที่ทางเท้า และซ่อมแซมพื้นที่ที่มีการชำรุด

4. จัดทำโครงการจับ ปรับ ทันที เมื่อมีการขี้นบนทางเท้า

5. จัดทำแผนโครงการส่งเสริมการออกแบบเพื่อทุกคน เป็นตามหลัก (Universal Design) โดยนำผลงานที่ได้มาใช้กับการออกแบบทางเท้าสำหรับผู้พิการต่อไป

แผนงานโครงการระยะยาว

1. จัดทำโครงการจัดระเบียบทางสำหรับผู้พิการตามหลักหลักการออกแบบเพื่อทุกคน เป็นตามหลัก (Universal Design) ในพื้นที่ถนนที่ก่อสร้างใหม่ทุกพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แนวทางการออกแบบการใช้ทางเท้าของประเทศญี่ปุ่น และประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ผู้พิการสามารถเข้าถึงการใช้ทางเท้าได้อย่างสะดวกสบาย และปลอดภัย และติดตามประเมินการใช้ทางเท้าเหล่านั้นทุกปี หรือสองปี อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อทำการปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้พิการต่อไป

2. โครงการจัดระเบียบสาธารณูปโภค เช่น เสาไฟฟ้า เสาสื่อสาร ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ ลงใต้ดินทุกพื้นที่ 50 เขต

3. โครงการปรับปรุงพื้นผิวทางเท้าให้เหมาะสมกับผู้พิการครอบคลุมทุกพื้นที่ทางเท้าของกรุงเทพมหานคร เช่น การใช้เบลล์บล็อกในพื้นที่ผิวทางเท้า

4. โครงการนำแวนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางเท้าและผู้พิการมาใช้ ตัวอย่างเช่น การออกแบบแอปพลิเคชันการเดินทางในทางเท้าสำหรับผู้พิการ การกำหนดใช้ระบบ GPS การปรับปรุงพื้นผิวสัมผัสนำทางด้วยเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ไม้เท้านำทางอัจฉริยะ หรืออื่น ๆ

7. เอกสารอ้างอิง

Department of Law Enforcement, Bangkok Metropolitan Administration, Bangkok District Office Revised edition, Bangkok: Academic and Planning Division, 2015.

Marmon Niratorn. Complete report, Steer Vending Project. In Thailand: Situation and Policy Direction. Bangkok: Office of the Research Fund (TRF). 2017.

6.2.2 มาตรการทางกฎหมาย

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของกรุงเทพมหานคร ไม่พบว่า มีกฎหมายในการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงประกาศกรุงเทพมหานครที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องทางเท้า 4 ฉบับ คือ ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขออนุญาตติดตั้งป้ายเพื่อควบคุมสัญญาณไฟจราจรในที่สาธารณะ พ.ศ. 2547 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขออนุญาตติดตั้งตู้โทรศัพท์สาธารณะในที่สาธารณะ พ.ศ. 2546 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ และ ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขออนุญาตใช้ทางเท้าสาธารณะ พ.ศ. 2547

ดังนั้น เมื่อปัญหาทางเท้าสาธารณะในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบที่คล้ายกันทุกพื้นที่ ตั้งแต่การก่อสร้างที่ไม่มีกฎหมายควบคุมเฉพาะ การบริหารจัดการรูปแบบมาตรฐาน ฯลฯ ดังนั้น เพื่อให้การจัดระเบียบทางเท้าสาธารณะสำหรับผู้พิการเกิดเป็นรูปธรรมที่จะดำเนินการกรุงเทพมหานคร สามารถดำเนินการมาตรการทางการบริหาร และมาตรการทางด้านกฎหมายควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน โดยในส่วนมาตรการทางด้านกฎหมาย ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้เป็นปัจจุบัน หากยังไม่สามารถดำเนินการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการได้ครบถ้วนโดยกฎหมายที่มีอยู่ กรุงเทพมหานครสามารถออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ที่เป็นการเฉพาะได้ ตามมาตรการทางด้านกฎหมาย ดังนี้

6.2.2.1 ปรับปรุงกฎหมาย

เพื่อให้การจัดระเบียบทางเท้าเป็นไปสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสะดวกต่อการปฏิบัติอย่างครอบคลุม และไม่ซ้ำซ้อน ควรยกเลิกประกาศบางฉบับและปรับปรุงฉบับที่จะใช้งานได้จริงให้ครอบคลุมปัญหาอุปสรรคของเรื่องทางเท้า และเอื้อต่อการจัดระเบียบทางเท้าสำหรับผู้พิการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่กรุงเทพมหานคร

6.2.2.2 ออกข้อบัญญัติใหม่กรุงเทพมหานคร สามารถตราข้อบัญญัติ เรื่อง การจัดระเบียบทางเท้าขึ้นใหม่

- Trairat Jarutat, Professional Practice, Design, Environment and Facilities for Everyone. 2nd edition, Bangkok: The Association of Siamese Architects In the royal patronage. 2009.
- Association of Siamese Architects In the royal patronage. Facility design advice for everyone. First print. Bangkok: Publisher of Plus Press Co., Ltd., 2014.
- Federal Aviation Administration. What Airline Employees, Airline Contractors, and Air Travelers with Disabilities Need to Know About Access to Air Travel for Persons with Disabilities. U.S. Department of Transportation.
- International Civil Aviation Organization. 2013. Manual on Access to Air Transport by Persons with Disabilities
- Ch. Kasima Phetchaphaisit "Conservation Law Rattanakosin." Master's Thesis, Faculty of Law, Department of Natural Resources and Urban Environment Law. 2012
- Chuasit destined manchai. "Legal Measures to Support Bicycle Culture in Bangkok." Master's Thesis, Faculty of Law, Natural Resources Law and Urban Environment. 2015
- Chalernpol Sombatyanuchit "Architecture: A Case Study for the Blind." Master of Architecture Thesis, Major of Architecture, Graduate School, Silpakorn University. 2015
- Punnika Thongsom. "Bangkok Pavement Organization Policy and Adaptation of Hawker Stall Traders." Master's Thesis in Public Administration, Graduate Studies Program, Major in Public Management, Ratthonburi University. 2018.